

הכנסת העשרים וחמש

יוזמים : חברי הכנסת יעקב מרגי
יונתן מישרקי
מיכאל מלכיאלי
ינון אזולאי
יוסף טייב

פ/25/6646

הצעת חוק שירותי הדת היהודיים (תיקון – הכרזה על בית עלמין סגור), התשפ"ו–2026

1. תיקון סעיף 14א – בחוק שירותי הדת היהודיים [נוסח משולב], התשל"א–1971¹, בסעיף 14א –

(1) בסעיף קטן (ז), במקום "בהתאם להמלצות" יבוא "בהתייעצות עם";

(2) אחרי סעיף קטן (ז) יבוא:

"(ז1) הוראות סעיף זה לעניין רכישת חלקת קבר בחיים לא יחולו לגבי שטחים מוגדרים; לעניין סעיף קטן זה, "שטחים מוגדרים" – חלקות שנקבעו מכוח סעיף 266 לחוק הביטוח הלאומי [נוסח משולב], התשנ"ה–1995."

דברי הסבר

מטרת התיקון המוצע היא לאפשר לשר לשירותי דת, המאסדר של ענייני הקבורה היהודית בישראל, לתכלל את משק הקבורה באופן מיטבי, וכן להגדיל את יכולתן של חברות הקבורה היהודיות (חברה קדישא, מועצות דתיות) להשקיע ברכישת קרקעות, בפיתוח, בשיפור התשתיות ובאחזקה שוטפת של בתי העלמין, וזאת באמצעות הגדלת מקורות המימון לכך. הגדלת המימון חיונית כדי להבטיח שיהא מלאי מספיק של קברים, ושבתי העלמין ימשיכו לספק שירות נאות ומכובד לציבור בישראל, תוך שיפור מתמיד של מראה בתי העלמין והתשתיות בהם.

סעיף 14א(ז) לחוק שירותי הדת היהודיים [נוסח משולב], התשל"א–1971 (להלן – חוק שירותי הדת), עוסק, בין היתר, בבתי עלמין סגורים שנקבעו לפי סעיף 266 לחוק הביטוח הלאומי [נוסח משולב], התשנ"ה–1995 (להלן – חוק הביטוח הלאומי).

הסעיף קובע כי הוראות חוק שירותי הדת, ובכלל זה התעריפים המפורטים בסעיף 14א, לא יחולו על רשימת בתי העלמין הסגורים, כולם או חלקם, אותה יפרסם השר לשירותי דת ברשומות, בהתאם להמלצות המוסד לביטוח לאומי ובאישור ועדת הפנים והגנת הסביבה של הכנסת.

¹ ס"ח התשל"א, עמ' 130.

כעת מוצע לקבוע כי הרשימה תיקבע על ידי השר בהתייעצות עם המוסד לביטוח לאומי ולא בהתאם להמלצתו, באופן שלשר תהיה השפעה על היקף הכנסות החברות הקבורה בבואו לבחון בקשה לשינוי תעריף רכישה בחיים, לרבות של בן זוג המבקש לרכוש חלקת קבר בסמוך לבן זוגו הקבור בבית העלמין. סעיף 268 לחוק הביטוח הלאומי, ותקנות הביטוח הלאומי (דמי קבורה), התשל"ו-1976 (להלן – תקנות הביטוח הלאומי), מגבילים את יכולתם של גופים המורשים לעסוק בקבורת נפטרים המקבלים דמי קבורה מהמוסד לביטוח לאומי, לגבות תשלומים נוספים בקשר לקבורה (ובכלל זה אגרות הנוגעות לבתי הלוויות הקבועות בפרט 6 לתוספת לתקנות שירותי הדת היהודיים (אגרות שירותים), התשע"ד-2013 (להלן – תקנות האגרות)), וזאת מכיוון שהמוסד לביטוח לאומי משלם עבור הוצאות יום הקבורה. בנוסף לכך, סעיף 14א לחוק שירותי הדת אותו מוצע לתקן כעת, קובע תעריפי מקסימום לרכישת חלקת קבר על ידי תושב יהודי בעודו בחיים, בבית עלמין יהודי פעיל שבו רשות מקומית, מועצה דתית או חברה קדישא מטפלת בקבורת נפטרים. בין היתר, נקבע בסעיף שהתעריף לרכישת חלקת קבר הסמוכה לבן זוג הקבור בבית העלמין, לא יעלה על 80% מהתעריף ה"רגיל". לפי נתוני חברות הקדישא, למעלה מחצי מהרכישות של חלקה בחיים נעשות בידי בני זוג של נפטרים. יחד עם האמור לעיל, ההוצאות בגין רכישת קרקעות, פיתוח, שיפור התשתיות ואחזקה שוטפת של בתי העלמין ממומנות מהכנסות ממכירת חלקות קבר ואינן כלולות בדמי הקבורה המשולמים לחברות הקבורה על ידי המוסד לביטוח לאומי.

התיקון המוצע נועד להגדיל את ההכנסות ממכירת חלקות קבר, וזאת על מנת לאפשר את מימון ההשקעות הנדרשות לרכישת קרקעות, לפיתוח יחידות קבר ותשתיות ולאחזקה שוטפת של בתי העלמין ללא הצורך בהגדלת תעריף הרכישה של בן זוג המבקש לרכוש חלקת קבר הסמוכה לבן זוגו הקבור בבית העלמין.

תקנה 3 לתקנות הביטוח הלאומי מסמיכה את חברות הקבורה לגבות תשלומים בקשר לקבורה ולהקמת מצבה, מעבר לדמי הקבורה המשולמים על ידי המוסד לביטוח לאומי, בשטחים מוגדרים שסומנו במפה שצורפה להסכם, ובלבד ששטחים אלו לא יעלו על 10 או 15 אחוזים ממקומות הקבורה הפנויים בבתי העלמין.

כעת מוצע להחריג את אותם השטחים גם מהוראות סעיף 14א לחוק שירותי הדת, כך שרכישת חלקת קבר על ידי אדם בחייו, בשטחים אלו, לא תהיה נתונה לתעריפי המקסימום הקבועים בחוק, וגם בכך תושג מטרת הצעת חוק זו.

הצעת חוק זו נועדה ליצור איזון חדש שמחד גיסא ישמור על קבורה בסיסית במימון המדינה, ומאידך גיסא יאפשר לחברות הקבורה להגדיל את הכנסותיהן ממכירת חלקות קבר בחיים בשטחים מוגדרים, כאשר כל אותן הכנסות, המופקדות בקרן מיוחדת, מיועדות אך ורק למימון רכישת קרקעות, לפיתוח ולאחזקה של בתי העלמין לטובת כלל הציבור.

הצעת חוק זהה הונחה על שולחן הכנסת העשרים וחמש על ידי חבר הכנסת ארז מלול (פ/4819/25; הוסרה מסדר היום ביום כ"ו בתמוז התשפ"ה (22 ביולי 2025)).

הצעת החוק זהה לפ/4819/25 ולפיכך לא נבדקה מחדש על ידי הלשכה המשפטית של הכנסת.

הוגשה ליו"ר הכנסת והסגנים
והונחה על שולחן הכנסת ביום
כ"ד באייר התשפ"ו (11.05.2026)